

Roman

 D I N
 2

ILUSTROVAN DRUŽINSKI TEDNIK IZHAJA V ČETRTEK

III. leto

V Ljubljani, 13. avgusta 1931

Štev. 33

V treh mesecih!

Napisal W. Reese

„Ti se lahko smeješ!“ je zagodrnjal Fred proti svojemu prijatelju, ki se je skoraj dušil od smeha. „Če ti povem, da to ni šala, nego gola resnica! Novi direktorji so včeraj sklenili, da morajo poslej biti vsi njihovi uslužbenci poročeni. Davi sem dobil odpoved s kratko in jasno pripombo, da se moram v treh mesecih oženiti, drugače pa lahko grem. O izboljšanju plače niti besede!“

„Nu, veš kaj, Fred,“ je dobrodušno menil Igor, „pre' ali slej se imaš vendar namen poročiti — ne? Namestu da bi odlašal, pa se malo oglej naokoli — to ne bo tako hudo, bi rekel.“

„Kje hudiča pa naj kar čez noč snamem dekle, da mi bo povšeci? Tiste, ki bi jih hotel za ženo, pa so že zaročene!“ je ogorčeno vzkliknil Fred.

„Ne glej no tako tragično! Treba je stvar malo prespati. Idi na sveži zrak — ko se vrneš, pa bova dalje govorila... o tvojih ženitvenih načrtih. Vrzi se za eno uro na kolo!“

Fred je bil navdušen kolesar in zaklet sovražnik motornih koles, zato se je dal naglo pregovoriti.

„Prav imaš, Igor. Na zrak moram, drugače me še zađuši.“

*

Malo po tem razgovoru je Fred dirjal na kolesu po lepi ravni cesti. Toda misel na poroko mu ni šla iz glave. V treh mesecih! Taka nesramnost! Na tak način nastaviti mirnemu,

MORNAR NA SUHEM — A SAMO POLETI! (FOTO METRO)

nedolžnemu samcu nož na vrat!

„Vsega tega je samo novi ravnatelj vzrok, ta plešasti Ramer!“ je ogorčeno mrmral sam pred se. „Vsi morajo plešati, kakor jim ta trdoglavi vsemogočnej žvižga. Njemu

je seveda lahko govoriti. Kakor da bi se dalo zaljubiti se, zasnubiti, zaročiti se in oženiti — vse v eni sapi! Le kje naj dobim ženo, da me ne vržejo iz službe?“

Se nadaljuje na strani 478

KRONIKA TEDNA

Smej se, bajazzo!

Mlada češka Nemka Mary Reeves, bolj znana pod imenom Mitzi Müller, je bila zadnje mesece stalno v družbi Charlieja Chaplina v Juanules-Pins na francoski rivijeri. Jeziki so celo vedeli povedati, da se je Charlie zaljubil vanjo in da bo mala Mitzi v kratkem žena slavnega igralca. Menda so ti jeziki imeli celo prav, čeprav ni noben novinar mogel od zaljubljenecv izlisičiti priznanja. Zdaj pa se je idila razdrta: Mitzi je namreč kar čez noč izginila iz Juana. Pravijo, da so v noči pred razstankom čuli v Chaplinovi vili precej glasno in razburjeno govorjenje. Vzrok prepira je lep črnok in črnolas Egiptčan, ki je v Mitzinem srcu izpodrinil Chaplina.

*

Srečna gospodična tajnica...

Prejšnji teden se je bivši indijski podkralj 71 letni lord Reading poročil s svojo 37 letno zasebno tajnico Stello Charnaud. Njegova prva žena, ki je z njo 44 let živel v srečnem zakonu, mu je lani umrla.

*

Majhni vzroki, veliki učinki.

V neki češki banki je ogenj uničil vso streho in napravil veliko škodo. Vnelo se je na jako nenavaden način. Na podstrešnem oknu je bil v eni izmed šip zračni mehurček, ki je nastal pri pihanju stekla. Ta zračno-stekleni mehurček je deloval kot zbiralna leča: vanjo se je uprlo vroče avgustovsko sonce, žarki so se združili na lesenem tramu v podstrešju, ki je začel tleti in povzročil velik požar.

*

Čevljarska smola ni za rane!

Na Moravskem se je neka kmetica zbodla v nogo. Da bi se ji rana prej zacelila, jo je namazala s čevljarsko smolo, ki so ji o njej sosede pravile, da „imenitno pomaga pri ranah“. Zastrupila si je kri in v strašnih bolečinah umrla.

*

Svetega Birokracija reši nas, o Gospod!

Velika dunajska tvrdka je dobila iz Češkoslovaške tri vagone kumar, ravno ko je stopila v veljavo nova carinska tarifa, ki zahteva na kilo namestu 25 par carine 65 par. Tvrdka bi bi bila morala plačati okoli 22.000 Din več carine in drugih davkov kakor po prejšnji carini, in kumare bi se tako podražile, da jih nihče ne bi hotel kupiti. Zato je carinski oblasti predlagala, da ji carino črta in bi kumare zastopel razdelila med dunajske brezposelne delavce. Oblastva pa na to niso pristala, in tako so kumare romale — v Donavo.

V treh mesecih!

Nadaljevanje z naslovne strani

V tem premišljevanju je pozabil vse okoli sebe. Zdajci pa začuje presunljivo zvonjenje in takoj nato prestrašen ženski glas:

„Pazite vendar... o Bog...“

Bilo je že prepozno. Tresk in žvenket — in že sta ležali dve kolesi v prahu na cesti. Fred je začutil, kako je zletel v mogočnem loku čez vodilo po zraku in priletel na mehko travo. Najprej se je otipal in videl, da si ni zlomil tilnika ne potrl reber, nato pa je skočil pokonci in stekel k mladi dami, ki je tudi ležala v travi. Pomagal ji je na noge in jo vprašal z zasoplim glasom:

„Ali ste se potolkli?“

„Ne.“ je kratko odgovorila. „toda moje kolo je strto! Vam menda nisem dolžna hvale, da sploh še živim!“

Fred ni mogel odtrgati oči od njenega svežega, zalega obraza s srditimi očmi, v katerih so se kresali bliski.

„Verjemite mi, strašno žal mi je. Gótovo me boste tožili za odškodnino. Seveda sem pripravljen...“

Mlada dama je pogledala svoje zbito kolo.

„Kakopak vas bom tožila! Dvakrat sem pozvonila, pa se sploh niste zmenili. Vrhu tega ste vozili na napačni strani!“

„Vem.“ je skesano pritrdil Fred. „Prosim vas le, gospodična, da mi prihranite sodne troške. Povejte, koliko sem vam napravil škodo: poravnaj jo bom. Za zdaj pa vas prav lepo prosim oprostjenja. Ali ne bi stopili z menoj tja na vrt? Postavil se bom na cesto in poklical prvi avtomobil, da vas spravi domov. Za vaše kolo bom že poskrbel, zanesite se! Ali bi vas smel prositi za vaš naslov, gospodična?“

„Edita Ramer, Mozartova ulica sto tri in dvajset.“

Fredu je zaprlo sapo.

„Mozartova ulica, pravite!“ je zajecjal. „Po tem takem ste v sorodu z gospodom rav-

nateljem Ramerjem od konzervne tovarne?“

„Moj oče je. Ali ga mar poznate?“

„Če ga poznam! Saj je prav za prav on vzrok moje smole. V konzervni tovarni sem namreč v službi. In ravno danes sem dobil pismo s sporočilom, da si lahko izberem drugo službo, če se v roku treh mesecev ne oženim. Tudi drugi samski uradniki so dobili tako ljubeznivo obvestilo. Kratko, brez utemeljitve. In prej le sem na kolesu samo o tem razmišljal, kje naj si poiščem primerno ženo...“

„Tak ste vi tisti gospod Reuter, ki papa o njem tolikokrat govori?“

Ves počaščen se je priklonil. Edita pa mu je z dražestnim nasmeškom pomolila roko.

„Veseli me, da sem se seznanila z vami. Še davi je papa govoril o vas, češ da bi vas o priliki povabil na večerjo. Kako bi bilo, gospod Reuter, če bi se skupaj peljala domov in bi sami povedali papanu tole historijo?“

In ko je videla njegovo zadrego, je poredno pomežiknila:

„Veste, doma se boste s papanom mnogo lažje pomenili zastran odškodnine!“

*

Fred je prebil jako prijeten večer v hiši svojega trdo-glavega direktorja. Stari gospod je bil tonko obziren, da se ni hotel vtikati v zadeve svoje hčere.

Drugi večer je Fred začutil potrebo poročati gospodični Ramerjevi, kako napreduje popravilo kolesa. Pri tem se mu je ponudila prilika, da je dobil ravnatelja nekaj minut na samem.

„Gospod direktor, upam, da ne boste vztrajali na svoji nemogoči zahtevi. Pri najboljši volji ne vem, kako naj se v treh mesecih oženim. Saj ne

rečem, da se ne bi hotel, samo..."

„Ne, ne, škoda besed! Ali se oženite, ali pa —! Nadzorni svet ima za to zahtevo tehtne razloge. Jaz ne morem sam odločati in izpreminjati pogojev. Ravnajte se po tem!“

Čez tri dni je bil Fred spet v hiši svojega ravnatelja; vprašati je prišel, kako je gospodična Ramerjeva zadovoljna s kolesom, ki je bilo zdaj popravljeno in kakor novo. Trosil jo je, naj ga kar takoj preizkusi, da bo videl, kako gre. Edita je pristala na njegov predlog in tako sta se skupaj odpeljala na kolesih. Vozila sta se več ur. Kolo je bilo imenitno. Ko sta se vrnila na njen dom, sta se domenila, da pojedeta drugi dan spet s kolesom na izlet.

Ti pogosti prijateljski izleti so se Igorju začeli sumljivi zdeti.

*

Dva tedna sta minila. Neka lepega popoldne kolesarita Fred in Edita spet po tisti lepi senčnati cesti in privozita do kraja, kjer sta se prvič srečala. Fred jo prosi, naj bi malo stopila na tla. Edita stori.

„Ali še pomnite,“ jo vpraša in stopi čisto k njej, „ali še pomnite, kaj me je tisti dan tako zamotilo, da nisem čul vašega zvonjenja?“

„Zdi se mi,“ je zajecjajala vsa rdeča, „Menda ste razmišljali, kako bi prišli v treh mesecih do žene.“

„Res je. Vse moje misli in vsi moji čuti so bili polni edine misli: kje naj si poiščem ženo? Gospodična Ramer — Edita — ali ne mislite tudi vi, da je bilo najino takratno trčenje tako rekoč odgovor usode na to pereče vprašanje? Edita, ljubim vas, strašno vas ljubim. Že od prvega trenutka. Prej so se mi zdeli trije meseci neskončno kratek rok za zaljubitev, pa sem se že v enem edinem dnevu — kaj pravim, v enem dnevu; v nekaj minutah sem se zaljubil! Zdaj vas ljubim že več tednov

— Edita, ljubo dekle, ali bi me hoteli za moža?“

Njen obraz je poplavila škrlatna rdečica; vsa zmedena je pobesila oči.

„Nekaj tednov...“ je zajecjajala.

„Saj vem, kaj hočeš reči, srček,“ ji je vneto skočil v besedo. „Šele nekaj tednov me poznaš, in tako dalje. Toda pomisliti moraš, da mi je dal tvoj oče samo tri mesece časa. Reci mi, ljuba, ljuba moja Edita: ali me imaš vsaj malo rada?“

„O. Fred, ko bi vedel!“ je vzkliknila. „Samo...“

„Nič, samo!“ je zavriskal. Naslednji mah sta že obe kolesi ležali v občestnem jarku. Fred jo je viharno objel in

Izredno ugodna prilika!

S 26. številko je sklenil „Roman“ prvo polletje tekočega letnika in obnem 90. številko, odkar obstoji. To priliko hoče „Roman“ porabiti za to, da omogoči svojim novim in dosedanjim naročnikom izredno poceni nabavo vseh dosedanjih števil, v katerih je do zdaj izšlo 9 kompletnih romanov.

Naši dosedanjí naročniki, ki so že poravnali naročnino za tretje četletje, dobe vseh 90 števil za 100.— dinarjev namestu za 180.— dinarjev, kolikor bi jih stale, če bi hoteli kupiti vsako številko posebej. Če žele „Roman“ od 1. štev. I. letnika pa do 8. štev. letošnjega letnika, t. j. do takrat, ko se je začel roman „Srce v okovih“ (skupno 72 števil), pa jih dobe za 82 Din.

Novi naročniki pa dobe vseh 90 števil za 120.— Din, v čemer je že všteta tudi naročnina do konca septembra t. l. To ugodnost pa imajo novi naročniki samo tedaj, če se narocno najkasneje do 31. avgusta t. l. Denar je treba poslati naprej.

Za tiste dosedanje in nove naročnike, ki ne žele vseh dosedanjih 90 števil, smo pripravili posebne zbirke „Romanovih“ števil s kompletnimi romani. Tudi za te zbirke je treba poslati denar naprej. Cene veljajo za dosedanje naročnike; novi naročniki morajo poslati 20 Din več, zato pa bodo imeli s tem plačano tudi naročnino do 30. 9. t. l.

1. zbirka

Nezakonska mati, povest iz današnjih dni; Zlati demon, roman z ameriškega severa; In Konzulova skrivnost, kriminalni roman; vsi trije romani skupaj (26 števil „Romana“, nad 420 velikih strani) stanejo s poštnino vred samo Din 30.—.

2. zbirka

V objemu teme, povest iz naših krajev; in Tiger, pustolovski roman; oba romana skupaj (21 števil „Romana“, nad 330 velikih str.) s poštnino vred samo Din 25.—.

3. zbirka

Sirota z milijoni in nadaljevanje pod naslovom Brez vesti (44 števil „Romana“, nad 700 str.) s poštnino vred samo Din 50.—.

4. zbirka

Skrivnost votle Igle, kriminalni roman, Zena z večno mladostjo, fantastična povest, in Dva meseca med čikaškimi banditi, zapiski francoskega novinarja (29 števil „Romana“, nad 460 velikih strani). Vse troje skupaj s poštnino vred samo Din 35.—.

Posežite po tej ugodni priliki! Pišite po položnicah! Naš naslov je:

„Roman“, Ljubljana, Breg št. 10.

pokril mala rdeča usteca z nestetimi poljubi.

„Ali misliš, da se bo tvoj oče srdil, srček?“ je vprašal čez dolgo, dolgo.

„Mislim, da ne, dragi,“ je odgovorila Edita še malce zasopla, v dražestni mešanici ljubke sramežljivosti in pijačnosti od sreče. Že snoči me je dražil s teboj — zaradi najinih pogostih izletov. Prav za prav, mi je rekel, si boljšega zeta ne more želeti, in jaz ne boljšega moža! To je on rekel, ne jaz, veš, da si ne boš kedaj kaj domišljaj. Morda bo tudi poskrbel, da postaneš kmalu prokurist v konzervni tovarni...“

„Juhej!“ je zavriskal Fred. „Potem se pa lahko še prej kakor v treh mesecih poročiva. To najino trčenje je bilo bogme res najfamozejši vrtljaj kolesa sreče, kar sem jih kedaj doživel!“

„Da, Fred,“ je dahnila Edita, „samo... veš, prav za prav je zame vendarle sramota, da te zdaj ne morem več tožiti za odškodnino!“

Bernhard Shaw in gledališki ravnatelj

Ko je bil Bernard Shaw še začetnik, je ponudil takrat vsemogočnemu gledališkemu ravnatelju Siru Charlesu Wyndhamu eno svojih prvih dram, in Wyndham ga je povabil, naj se oglasi pri njem.

Shaw je prišel točno na minuto, toda na vrsto ni prišel. Moral je čakati polni dve uri, preden ga je ravnatelj sprejel. Takrat je Shaw potegnil iz žepa cel šop zmečkanih listov. Ves začuden ga je Wyndham vprašal, kaj bo z njimi.

„To je tista drama, ki sem vam jo ponudil,“ je odgovoril mladi pisatelj. „Drame pišem namreč vedno v čakalnicah gledaliških ravnateljev.“

Popravi!

V 52. številki je tiskarski škrat napravil vdatumu na naslovni strani „6. julija 1931“ namestu „6. avgusta 1931“, kar so c. bralci gotovo

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je petindvajseto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih štiriindvajset nadaljevanj.

Četrty del

SKRITI ZAKLAD

In kolikrat ji je gledala. Od takrat, ko se je odpeljal vlak iz Voznesenska proti sreču Rusije...

Kako je bilo takrat?

Ko so videli, da so nenadoma prekržani vsi njihovi načrti, da jim je odrezana pot proti jugu, proti domu, so prvi mah otopeli. Toda prenesli so tudi ta udarec usode. Vedeli so, da jim zdaj ostane samo še pot čez vso Rusijo, čez Sibirijo, proti morju in od ondod nazaj domov, zavedali so se pa tudi, da si bo treba to pot priboriti. Topo so poslušali vlak, ki je drvel v noč in jih peljal neznani bodočnosti naproti.

Samo en dan so se vozili. Prvo večje mesto, ki so ga srečali na potu, je bilo že v planu revolucije. Tam se je začel njihov veliki boj. Vlak ni šel več dalje. Še preden so prišli v mesto, so jih vrgli iz njega. Res so bili oboroženi, toda premoč, ki jih je napadla, je bila tako velika, da na boj niti misliti niso smeli. Rdeči so jim pobrali vse, kar so imeli, zaprli so jih in več ko mesec dni so morali v mrazu in pomanjkanju pretrpeti v zaporih, vsak trenutek pričakujoč krvnika, da jih odvede tja, odkoder ni več povratka.

Kadar so pomislili na tiste blazne trenutke, jim je groza zalila srce. Zaprti so bili v stari vojašnici, zgrajeni že pred stoletji, ki je od starosti komaj še stala pokonci.

Ni ga bilo okna, ki bi bilo celo. Ni je bilo opeke na strehi, ki ne bi bila razbita. V velikih sobah, kjer je bilo prostora za petdeset ljudi, so strpali dve sto jetnikov.

Ni mogoče popisati trpljenja v teh zaporih. Hladne zimske noči so bile takrat, jetniki pa razen obleke na sebi niso ničesar imeli. Kožuhe so jim pobrali, da so morali zmrzovati pri odprtih oknih. Golazen se je razpasla v vojašnici, in od nje so še bolj trpeli kakor od mraza.

V tem peklu jim je bila Nadja pravi angel. Kakor usmiljena sestra je pomagala vsakomur, kdor je bil pomoči potreben. Stregla je bolnikom, ki jih je bilo čedalje več. Koliko bi jih bilo obupalo, če ne bi bilo nje, ki jim je lajšala bolečine.

Podivjani stražniki so jo pustili pri miru. Tudi oni so občutili do nje neko spoštovanje. Nikdar ni čula iz njihovih ust žale besede, čeprav drugi, niti ženske, niso bili varni pred njimi!

Vsako jutro se je pred jetnišnico ustavil velik tovorni avto. Ko so ga jetniki začuli, so vztrepétali. Vedeli so kaj pomeni. Vedeli so, da se bodo kmalu odprla vrata v njih ječo, da bo stopil na prag ječar in prebral nekaj imen.

Kdor je bil med tistimi, je stopil k najbližjemu prijatelju in ga objel. Nemo, brez besede. Potem je z omahujočim korakom in pobešeno glavo stopil proti vratom, kjer sta stala dva vojaka.

In obsojenci so šli. Vrata so se za njimi zaprla in voz je ropotaje odpeljal. Malo nato so odjeknili v daljavi streli, oznanjajoč, da tištega, ki je

bil še pravkar v njihovi sredi, ni več.

In to se je godilo vsak dan. Od onih jetnikov, ki so prišli z njimi, jih ni bilo več niti pol, a vsak dan so prihajali novi. Izmučeni obrazi, ki je od njih ostala po nekaj dneh samo še kost in koža. In dan na dan je ropotaje prihajal in odhajal mrtvaški voz...

Več ko mesec dni je bilo tako. Branko je že obupaval in nič manjši ni bil obup ostalih. Potem je nekega dne prišel ukaz, da se mora jetnišnica izprazniti.

Tisti dan je mrtveča groza zavladovala med nesrečneži. Vsi so mislili, da bodo rdeči napravili kratek proces in vse pobili, kakor je bila njihova navada.

Zvečer je prišla četa rdečih in izpraznili so sobo za sobo. Obupen jok se je razlegal povsod, le malo jih je bilo, ki so ohranili mirno kri.

Branko in Janez sta bila med njimi. Pred vsem Branko. Kadar je pomislil, kaj jih utegne še doleteti, si je često zaželel smrti. Časih se mu je zdela ta misel prijetna, želel si je konca vseh muk in trpljenja. Bal se je, da nikdar ne pride čas, ko se vrne domov, in v teh trenutkih se mu življenje ni zdelo vredno življenja.

Toda prišlo je drugače. Rdeči so se odločili, da jih pošljejo naprej, bolj v sredo države, kjer je bilo veliko taborišče ujetnikov. In nekega dne se je začela dolga pot skozi zimo in mraz, po krajih, kjer ni bilo ceste. Gaziti so morali po snegu, ki se jim je vdiral do kolen in gorje onemu, ki bi bil omagal. Kozaki na konjih, ki so spremljali žalostni sprevod, so ga pretepli do ne-

zavesti in pustili na milost in nemilost mrzli zimi.

Največ je na tej poti trpe-la Nadja. Nепrestano se je morala upirati kozakom, ki so silili vanjo. Kolikokrat bi ji bil Janez rad pomagal, kolikrat je že dvignil pest, da bi udaril po nesramnežu, ki se je upal dotakniti Nadje, toda vedel je, da vsaka nepremišljena kretnja pomeni smrt.

Kolikrat je videl take prizore...

Ženske, ki so bile med ujetniki, niso imele nikdar miru pred podivjanimi kozaki. Nadlegovali so jih in silili vanje. Le s težavo jih je krotil njihov poveljnik, ki so se ga vsi bali. Če njega ne bi bilo, kdo ve, kako bi se bilo jetnicam godilo...

Dvajset dni so hodili peš, potem so jih izmučene, ubite naložili v tovrne vagonne in trpljenje se je začelo iznova. Počasi je vozil vlak in v nezakurjenih vagonih so zmrzovali, stradali, čakali. Vsakemu dnevu vožnje sta navadno sledila dva dneva počivanja na kaki postaji. Končno so jih izložili na neki večji postaji in po treh dneh hoje so prišli na veliko posestvo, daleč od mesta, od vseh strani zastraženo in ograjeno z bodečo žico. Tam je že ječalo več sto jetnikov, ki so samo še čakali usmiljene smrti, da bi jih rešila trpljenja.

Branko je dostikrat mislil na tiste čase in vselej ga je ob spominu nanje stresla groza. Potem je pomislil, kako se je nekega dne vse izpremenilo. Najpogumnejši so se odločili, da pobegnejo. Vedeli so, da jih čaka v tem taborišču počasno umiranje, smrt. Zato so jo hoteli premagati, ali pa priklicati. Ponoči, ko je že vse spalo, ko so samo še straže stale okoli taborišča v mrazu, je nenadoma v okrilju noči dvajset najpogumnejših jetnikov napadlo straže in jih zvezalo. Vzeli so jim puške in revolverje, in tako oboroženi zajeli četo kozakov, ki tisto noč ni imela službe. Presenetili so

jih v spanju in jim pobrali orožje, ki ga je bilo toliko, da so se vsi lahko oborožili. V velikih konjušnicah je bilo na stotine konj in vsak izmed onih, ki so sklenili, da pobegnejo, je dobil svojega. Potem jih je vzela noč.

Tudi naši prijatelji so bili med njimi. Branko in Janez sta bila med tistimi, ki so razorožili straže, Mitja in Nadja pa sta vzpodbujala malodušneže, ki se niso upali pobegniti.

Kozaki so jih hoteli zasledovati, toda bili so brez konj. Ko pa je prišla drugi večer nova četa, je bilo prepozno. Begunci so se bili že razbežali na vse strani. Le nekaj so jih polovili in ti so morali z življenjem plačati rešitev drugih.

Branko, Nadja, Janez in Mitja so se nekaj mesecev skrivali pri kmetih. Od vasi do vasi so bežali, se ogibali pred oddelki rdečih, ki so nadzirali pokrajino, potem pa so se umaknili bolj proti severu, kjer rdeči še niso gospodovali.

Čez poletje so prebivali na neki zapuščeni kmetiji. Ko je prišla jesen, so spet krenili dalje, čeprav čas ni bil primeren za potovanje.

Bližala se je zima, ko so prišli pod znožje Urala.

Tretje poglavje MED URALSKIMI RAZBOJ- NIKI

Čez Uralsko gorovje, ki loči Evropo od Azije, je na nekaterih krajih še poleti težko priti. Še težja pa je taka pot pozimi, ko so potniki v neprestani nevarnosti pred plazovi, ki se trgajo z visokih strmih pobočij gora in grme v doline.

Tega so se begunci dobro zavedali. Toda vedeli so, da jim nič drugega ne ostane. Odločili so se, da vseeno poskusijo srečo. Neko jutro so se dobro založeni z jedjo in obleko začeli vzpenjati v gorovje. Največ težav so imeli s konji, ki takih naporov niso bili vajeni. Prav zaradi njih so morali neprestano počivati

Še je čas,

da dobite „Romanove“ nagrade.

Mnogi gg. naročniki, ki ne morejo poslati polletne ali vseletne naročnine do 15. t. m., ko poteče njih pravica do knjižnih nagrad, so nas prosili, da bi jim rok podaljšali vsaj do septembra. Da jim ustrezemo, podaljšujemo rok

do 5. septembra t. l.

Kdor do takrat obnovi naročnino na „Roman“ za pol leta (40 Din) ali za vse leto (80 Din) naprej, bo torej imel pravico, da si izbere popolnoma zastoj knjig iz seznama na strani 485 za 15 Din odn. za 50 Din. Vendar prosimo vse cenj. naročnike, ki na knjižne nagrade reflektirajo, naj z naročnino ne odlašajo, da nam zaloga knjig, ki se je že znatno skrčila, ne poide.

in pot jim je šla tako počasi naprej, da se jim je časih zadrželo, da bodo morali vso zimo hoditi, preden bodo prišli na drugo znožje visokih gora.

Čez Ural vodi lepa cesta, toda ob času, ko so begunci tod potovali, so bile vse doline polne snega in o cesti niti sledu ni bilo. Kar je divjala revolucija po Rusiji, so bile pretrgane vse poštnе zveze, ki so drugače vezale obe podnožji Urala. Poštni vozovi, ki so drugače upravljali to zvezo, so rjaveli na majhnih postajah in čakali boljših časov. Vojaštvo, ki je vzdrževalo ceste, se je razgubilo. Nekaj vojakov se je pridružilo rdečim, drugi pa so odšli na svoje domove. V nižinah so gospodovali razbojniki in poplenili vse, kar jim je prišlo pod roke. Prej so jih vojaki krotili, zdaj pa ni bilo nikogar, ki bi jim stopil na prste. Opravljali so svoj posel brez skrbi, da bi jih kdo preganjal. In opravljali so ga temeljito. Dan na dan so se čuli glasovi o njihovih nasiljih.

In vendar so se begunci odločili, da poskusijo nevarno pot.

Štirinajst dni so potrebovali, da so prišli do vrha sedla, pot, za katero bi bili v navadnih razmerah trije dnevi dovolj. Počivali so na zapuščenih poštah, potovali podnevi, ponoči počivali.

Neko noč, ko so pravkar zaprli in zapahnili vrata in okna samotnega poštnega poslopja, kjer so sklenili prebiti noč, so začuli v bližini divje krike. Branko je tiho odprl okno in pogledal ven. Na cesti je videl v soju plamenice kakih deset kosmatih obrazov, jezdecev, ki so se prepirali med seboj.

Takoj je vedel, da morejo biti to samo roparji, o katerih je že toliko čul. Tesno mu je postalo pri srcu in svoj strah je izdal tudi Janezu, Nadji in Mitju.

Vsi štirje so vedeli, da se vdati ne smejo, ker bi vdaja pomenila smrt. Zato so se sklenili braniti do poslednje kaplje krvi. Roparji so kmalu opazili, da poštno poslopje ni prazno. Jeli so trkati in zahtevati, da jim stanovalec odpro, toda v odgovor je prišel strel, ki je najglasnejšega podrl. Zdaj so videli, da se ne smejo šaliti. Naglo so se umaknili in jeli z vseh strani obstreljevati samotno poštno poslopje. Nekajkrat so se najpredrnejši približali in hoteli vlomiti vrata, pa jim ni uspelo. Z izgubami in ranami so se morali vselej umakniti.

Begunci so bili v skrbeh, zakaj primanjkovalo jim je streliva. Morali so varčevati z njim, kajti vsak zgrešen strel je pomenil zanje novo nevarnost. Roparji pa se niso hoteli umakniti, neprestano so napadali in streljali. Videti je bilo, da imajo dovolj streliva.

Nenadoma pa je streljanje prestalo. Pokazala se je plamenica in v njenem soju je Branko opazil belo zastavo. Razbojniko so se hoteli z nji-mi pogajati.

Odložil je puško in zaklical, naj eden izmed njih pride k hiši. Drugi naj se umaknejo, ker bo vsakega ustrelil, ki bo prišel s poslancem ali pa se preveč približal poslopju. Kmalu je opazil, da se je plazila proti njim temna senca in potem obstala ob oknu.

„Vodja me je poslal s sporočilom, da se ne mislimo umakniti. Dovolj nas je. Novi še pridejo, in takrat gorje vam. Udajte se. Izročite nam svoje premoženje, potem gremo. Hvalite Boga, če vam pustimo življenje!“

„Povej vodji, da se ne vdamo. Če nas misli izstradati, mu reci, da imamo živeča za trideset dni. Če misli streljati in poklicati pomoč, mu povej da imamo orožja dovolj in streliva več kakor vi.“

Po teh besedah je zaloputnil polknico. Videč, da je razgovor končan, se je poslanec umaknil, kakor je bil prišel. Kmalu nato so spet počili streli.

Zdelo se je, da hočejo razbojniko begunce obdržati v šahu, dokler ne dobe pomoči, kajti izprevideti so morali, da je streljanje brez cilja nezmiselno. Oknice so bile iz debelega lesa, ki ga tudi najmočnejši strel ni mogel prevrtati.

Tedaj pa sta se Branko in Janez odločila prekržati načrte roparjev. Šla sta oprezno pod streho in razkrila nekaj opek. S težkim brunom sta napravila luknjo v sneg, ki ga je bilo najmanj meter na strehi, tako da sta videla okoli hiše. Potem sta pazljivo opazovala, odkod prihajajo streli.

Nenadoma se je posvetilo z dveh strani. Dve krogli sta udarili ob zid. Tisti mah sta

Branko in Janez ustrelila v smeri, od koder se je zabliskalo. Dva bolestna krika sta povedala, da sta zadela.

Naglo sta se umaknili v zavetje, še preden se je vsula toča krogel skozi odprtino v podstrešje. Če bi bila tam ostala, bi ju bila zadela smrt.

Sodila sta, da je bilo ob začetku napada morda deset roparjev. Kolikor sta mogla preračunati, je bilo zdaj že najmanj šest mrtvih in ranjenih. Tudi streli so prihajali le s štirih strani. Torej so ostali še štirje nasprotniki. S temi ne bo tako težko obračunati. Spet sta se vrnila k odprtini in kaj kmalu se jima je ponudila nova prilika za strel. Branko je zgrešil. Janezov strel je zadela. Le še trije nasprotniki so bili sposobni za boj.

Nadja in Mitja sta čakala doli v sobi in pazila ob oknih, da bi preprečila napad na vrata. Mitja je bil oborožen z dvema revolverjema, Nadja pa je stiskala k sebi težko karabinko. Nista prišla do strela. Roparji se niso upali blizu.

V tem se je počasi začelo daniti. Čedalje manj strelav je padlo na obeh straneh. Ko je skozi meglo posvetilo sonce, ni bilo nikogar več blizu.

Branko je oprezno odprl vrata in se ozrl naokrog. Nikjer ni bilo kraja, kjer bi se bili razbojniko lahko skrili. Dolina je padala strmo na obeh straneh, brez skal, ki bi dajale razbojnikom zavetja. Ležala je pred njim, da je videl sleherni kotiček. Potem je stopil pred hišo in poklical prijatelje.

Šli so. Nedaleč od hiše so našli pet trupel. Branko in Janez sta dobro merila. Vse rane so bile smrtno. Malo dalje sta se v smrtnih krčih zvijala dva ranjenca. Eden je umrl, preden so mu mogli priti na pomoč, drugega pa so umirajočega prinesli v hišo.

Pri mrtvecih so našli dovolj orožja, ki je bilo boljše od njihovega. Roparji so bili oboroženi z najmodernejšimi puškami in revolverji in tudi

„ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 Šilingov, Avstriji 14 Šilingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem pismu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjigarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znakmah. V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

Naročila

in dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znakmo. — Oglasi po tarifi.

streliva so imeli dovolj. Begunci so zamenjali njih orožje za svoje. Proti poldnevu, ko je poslednji ranjenec umrl ne da bi se bil prej zavedel, so se spet odpravili na pot.

Tri dni nato so prišli srečno na vrh Urala.

Četrto poglavje

POT NAVZDOL

Če so se morali begunci boriti s skoraj nepremagljivimi težkočami, ko so se vzpenjali na vrh Urala, niso bile ovire, ki so jih čakale na poti navzdol, nič manjše.

Razbojnikov ni bilo več, kakor bi bili izginili brez sledu. Nikogar ni bilo, ki bi jih bil sledil in preganjal, toda naleteli so na nekaj, česar niso pričakovali — na uralske medvede.

Čeprav je bila že najhujša zima, medvedje še niso zlezli v svoje brloge na zimsko spanje. Konji, ki so jih imeli begunci s seboj, so bili nešteto-krat vzrok, da so jih medvedje napadli. Komaj so se jih otresli. V petih dneh so jih dvanajst postrelili. Štiri najlepše kože so vzeli s seboj, mesa pa se razen šap, ki so pri medvedu najokusnejše, niso lotili.

Kakor so računali, niso mogli biti več daleč od naslednje pošte in pospešili so korake, da bi še pred nočjo prišli tja. Kakor po navadi je jezdil Branko naprej, Mitja pa je ostal zadaj.

Nenadoma pa je Branko, ki je bil že precej spredaj, začul strahovit krik, ki se je razlegel po soteski. Hitel je nazaj, kolikor so mu dale moči, in ko je prišel bliže, mu je od groze zastal dih. Videl je Nadjo, ki se je stiskala med skale in se z revolverjem v roki branila pred ogromnim medvedom, ki se ji je bližal in že iztezal tace po njej, da jo objame. Nedaleč se je Janez boril z dvema drugima medvedoma. Naglo je strgal karabinko z ram, da bi ustrelil, toda Nadja je pokrivala

„Romanove“ nagrade

V 27. številu „Romana“ smo objavili velik razpis nagrad. Vsi naši naročniki, ki pošljejo vsletno naročnino (80 Din), imajo pravico, da si izberejo iz pričujočega seznama popolnoma brezplačno in poštne prosto knjig v vrednosti 50 Din, kdor poravna polletno naročnino, pa za 15 Din. Če si izberete dražje knjige, plačate samo razliko.

Naročnino pošljite vsaj do 5. septembra t. l.

Vse podrobnosti in potrebna navodila dobite v 27. številu „Romana“ na str. 410 in 411, ali pa v upravi „Romana“, Ljubljana, Breg 10.

Knjige za vas

I. Romani, povesti i. dr.

1. Arčibašev, Sanin, roman	Din 50.—
2. Krafft, V oklopnjaku okoli sveta, roman I. in II. del nam je pošel	„ 36.—
3. Marger, La Bohème, roman	„ 36.—
4. Wilde, Slika D. Graya, roman	„ 36.—
5. Dostojevskij, Zapiski iz mrivega doma, roman, I. del	„ 36.—
6. — II. del	„ 30.—
7. Govekar, Svitanje, zgod. roman	„ 35.—
8. Zevacco, Kraljevi vitez, roman	„ 35.—
9. Bourroughs, Tarzan, sin opice, roman, I. del	„ 32.—
10. — II. Tarzan in svet, roman	„ 32.—
11. — III.: Tarzanove živali, rom.	„ 32.—
12. — IV.: Tarzanov sin, roman	„ 32.—
13. — V.: Tarz. mladost v džungli	„ 32.—
14. Dostojevskij, Idiot, rom. I. del	„ 32.—
15. — II. del	„ 32.—
16. — III. del	„ 32.—
17. — IV. del	„ 32.—
18. Hamsun, Glad, roman	„ 32.—
19. Kmetova, V metežu, roman	„ 32.—
20. Bulwer, Poslednji dnevi Pompeev, roman, I. del	„ 32.—
21. — II. del	„ 26.—
22. Levstik, Višnjeva repatica, roman, I. in II. del	„ 30.—
23. Gaboriau, Zločin v Orcivalu, kriminalni roman	„ 25.—
24. — Akt št. 113, krim. roman	„ 26.—
25. Golar, Bratje in sestre, novele	„ 24.—
26. — Slov. balade in romance	„ 24.—
27. Meško, Listki, novele	„ 20.—
28. Murnik, Na Bledu, roman	„ 16.—
29. Tolstoj, Kreutzerjeva sonata, roman	„ 16.—
30. Goncourt, Renée Maupérin, rom.	„ 16.—
31. Larisch, Razkrižani Habsburžani	„ 15.—
32. Green, Za milijoni, krim. rom.	„ 14.—
33. Zeyer, Gompaci in Komurasaki, roman	„ 14.—
34. Albreht, Ranjena gruda, povest	„ 12.—
35. Azov-Teffli, Humoreske	„ 12.—
36. Waldova, Vera, roman	„ 12.—
37. Garšin, Nadežda Nikolajevna, roman	„ 10.—
38. Mérimée, Verne duše v vicah, povest	„ 10.—
39. Feigel, Domače živali, humoreske	„ 10.—
40. Mičinski, Fridolin Žolna, humoreske, I. del	„ 8.—
41. — II. del	„ 8.—
42. Puškin, Pikova dama, novela	„ 5.—

II. Strokovne in poučne knjige

43. Skalický, Kletarstvo	Din 60.—
44. Plečnik, Repetitorij anatomije I.: Skelet	„ 24.—
45. — II.: Mišičje	„ 24.—
46. — III.: Drobje	„ 24.—
47. — IV.: Obtočila	„ 24.—
48. — V.: Živčevje	„ 36.—
49. — VI.: Cutlla	„ 24.—
50. Dr. Rus, Slovenska zemlja	„ 24.—
51. Sič, Kmečke hiše na Goronjskem	„ 90.—

medveda, da se ni upal ustreliti. Roka mu je drhtela in bal se je, da namestu medveda ne zadene Nadje. Šel je bliže in ji kriknil, naj se vrže na tla. Po bliskovo je to storila. Medved je že mislil, da je zdaj plen njegov, toda tedaj je Branko sprožil. Žival se je vzpela pokoncu in se zazibala. Potem so ji nenadoma odpovedale moči in Branko je s strahom opazil, da se bo zver zvalila na Nadjo in jo pokopala pod seboj. Kakor blazen je planil s puško v roki k omagujoči živali, sprožil še enkrat, dvakrat, potem pa se zakadil zveri med noge. Trenutek nato se ga je krčevito oprijela s šapami in padla z njim vred na tla.

Čutil je, kako ga šape čedalje tesneje stiskajo, soparen dih zveri mu je pihal v obraz in zavest mu je pohajala. Nad sabo je videl ogromno žrelo, ki je hlatalo po njem, in mraz ga je pretresel. Izgubljati je jel zavest, tedaj pa je nenadoma zagrmel strel.

Medvedove šape so se razklenile.

Rešilni strel je bil Nadjin. Branko se je omahovaje postavil na noge. Čeprav se je dogodek, ki ga je pravkar preživel, neizbrisno vtisnil v njem in izpodrinil vse misli, se je vendar po bliskovo zavedel, da nedaleč stran še nekdo drugi omaguje v boju z zvermi: Janez, ki se mora boriti kar z dvema medvedoma. Zakričal mu je, naj vztraja, skočil bliže in z dobro pomerenim strelom ubil prvo žival, ki je že krvavela. Hotel je ustreliti še drugo, tedaj pa je v grozi opazil, da nima nobene naboja več v cevi. Medved je čedalje bolj silil k Janezu. Nekajkrat je že udaril s šapami po njem, da mu je raztrgal obleko, ki je kar v cunjah visela z njega. Ne da bi pomišljal, je Branko s puškinim kopitom udaril velika na po glavi. Zaman. Zver se za to niti zmenila ni. Le zagodla je in še bolj silila v Janeza, hoteč ga stisniti v smrtonosni

objem. Tedaj pa je Janez naglo potegnil dolg nož, ki ga je nosil za pasom. Pognal se je pred žival in ji ga zasadil v srčno stran. Kri se je pocedila in pordečila tla. Zver je zatulila in besno udarila po Janezu, da mu je razpraskala vso roko in odtrgala kos mesa. Omahnil je in padel. Po njem bi bilo, da ni Branko tisti trenutek pobral noža in z dobro merjenim sunkom v srce žival ubil. Potem so ga vsi ti naporji premagali. Nezavesten se je zgrudil na mrtvo žival.

Ko se je čez dobre pol ure spet prebudil, mu je Nadja s snegom hladila vroče čelo. Ljubezni polno se je sklanjala nadenj in poslušala, ali mu še utripa srce. Prvi trenutek, ko ga je videla pasti, je mislila, da je nevarno ranjen. Zdaj je videla, da je samo trenutna slabost.

Huje je bilo Janezu, ki je izgubil dosti krvi. Zavezala sta mu krvaveče rane. Nadja se ni mogla premagati, da mu ne bi rekla občudovaje:

„Hrabro ste se držali!“

Hvaležen pogled je bil zahvala za te besede.

„Kaj pa jaz?“ se je naredil užaljenega Branko, ki se mu je s prestano nevarnostjo vrnila dobra volja.

„Tudi vi,“ je rekla deklica in zardela. „Življenje vam dolgujem. Rešili ste me strašne smrti. Če vas ne bi bilo o pravem času, bi ta trenutek ne živila več.“

„In če vas ne bi bilo, ko me je žival objemala? Če ne bi bilo tistega strela?“ je vprašal in jo postrani pogledal.

Odmahnila je z roko in se zazrla v tla.

S težavo so potem prišli do najbližje pošte, kjer so ostali teden dni. V tem so se Janezove rane že toliko zacelile, da so lahko nadaljevali pot.

Prišli so v ravnino, ki se je raztezala daleč, daleč, in izgledala na obzorju. Ob pogledu na njo jim je bilo vsem tes-

no. Kaj jih še čaka, kam jih bo privedla pot?

Otožnost je legla vsem na obraz. Samo Mitji ne. On je ostal prav tisti veseli fant, ki je bil zmeraj. In Branko je dostikrat blagoslavljal trenutek, ko ga je vzel s seboj.

Spet se je začela dolgočasna pot. S pomladjo so bili blizu Tobolska. Mesec na to so že šli čez lšin in se bližali Omsku, enemu največjih mest zapadne Sibirije. Pot jih je vodila naprej, toda držali so se bliže sibirskemu železnici, kajti proti jugu je bilo kraljestvo mongolskih plemen, ki so, videč, da jih nihče ne preganja in ne pazi na nje, krvavo gospodarila po stepah in se časih celo približala večjim mestom. Potem so se odločili, da se pomaknejo še bliže k sibirski železnici. Morda najdejo priliko, da se vsaj nekaj časa peljejo z njo. In res jim je bila sreča naklonjena. Od malega mesta Kolivana pa vse do Krasnojarska so se vozili z železnico. To je bil edini del poti, kjer jih ni nihče oviral.

Nevarnosti so se pričele šele na poti proti Irkutsku, kjer so takrat divjali najhujši boji. Neštetokrat so jim sledili sovražniki, toda zdelo se je, kakor bi jih jela spremljati sreča. Nič se jim ni pripetilo. Zmeraj so ušli brez nezgode. In spet je prišla nova zima v deželo, ko so se približali Bajkalskemu jezeru.

Najhujše je bilo to, da niso vedeli, v čigave roke bi utegnili pasti drugi dan. Vsi kraji so bili kakor v ognju. Zdaj so gospodovale v njih čete rdečih, zdaj oddelki belih, zdaj so plenile po njih tolpe divjih Kozakov, zdaj krdela mongolskih plemen.

V Irkutsku so begunci za poslednji denar kupili štiri dobre konje. Prodal jim jih je kozak, ki jih je ukradel v nekem plemiškem dvorcu. Potem jim je šla pot hitreje naprej.

Mitja se je razvil iz šibkega fanta v močnega kore-

njaka, ki bi mu bil vsakdo prisodil vsaj štiri leta več, kakor jih je v resnici imel. Da bi si Nadja olajšala pot, se je oblekla v kozaško obleko in malokdo bi bil v njej spoznal dvajsetletno dekle. Mladi kozaček, kakor jo je šaljivo imenoval Branko, je kljuboval vsem naporom.

Potem je prišla pomlad z zelenjem, prišlo je poletje, in napačil je čas, ko smo srečali begunce v oni mali zapuščenih vasi.

Četrto poglavje

ODREŠENIK Z NEBA

Zjutraj so se že pripravili na pot proti gozdovom, toda neki dogodek, ki je prišel popolnoma nepričakovano, jim je prekrižal vse načrte. Bili so že na konjih, tedaj pa so začuli nenadoma nekaj, kar jim je pognalo vso kri v žile. Nekje na zapadnem nebu se je začulo zamolklo brnenje — letalo!

Po dolgih letih prvič! Branku se je zazdelo, kakor bi bil to klic časov, ki so že davno utonili v nevrnljivo prošlost, sporočilo z drugega lepšega sveta. Burno je skočil s konja in prisluhnil.

Izza griča je priplulo letalo. Zastrl si je oči, da ga ni motilo solnce in željno sledil njegovemu poletu. Milo se mu je storilo, ko je pomislil, kako velika je razlika med njim in onim, ki leti visoko nad njim. Če bi mogel on tako poleteti, tja k morju, kamor ga žene hrepenenje.

Potem mu je nenadoma ušel vzklík presenečenja. Letalo se je pričelo v krogu sukati, vse niže in niže.

„Morda pristane!“ je vzklíknil.

Če bi Bog imel v desni vse resnice, v levi pa edino vedno živo željo po resnici, čeprav z dostavkom, da bom živel vedno in večno v zmoti, in bi mi rekel: Izberi! bi ponižno pokazal na levico in rekel: Oče, daj! Čista resnica je vendar samo za tebe!
Lessing.

HUMOR

Toaletna voda

„Za božjo voljo, kaj pa se ti je zgodilo?“ vzklikne Abraham in pokaže veliko oteklino na glavi svojega prijatelja Morica.

„Čudna je ta,“ vzdihne Moric. „Prej je bil samo majhen mozolj, pa sem šel k zdravniku in ga vprašal, kaj naj z njim naredim. Nič hudega, mi je rekel. Umijte si ga zvečer s toaletno vodo. Storil sem po njegovem, pa mi je stranišni pokrov padel na glavo...“

*

„Moj mož je že dvajset let mrtev. Umrl je čisto iznenada, ko sva bila šele teden dni poročena.“

„No, potem pa hvala Bogu ni dolgo trpel.“

Prijateljici

„Slava, ti si še predstavljati ne moreš, kako so moški nori name!“

„Prav imaš, Lola — tega res ne razujem.“

Pri zdravniku

„Neznosen je ta naval krvi v glavo. Kaj mislite, gospod doktor, kaj bo temu vzrok?“

„Stvar je vendar jasna: narava stremi za tem, da izpolni vse praznine v telesu.“

*

Nace gre k zdravniku. Na njegovo vprašanje, ali se je že kje zdravil, mu pove, da je samo lekarnarja vprašal za svet.

„In kakšno neumnost vam je priporočil?“

„Naj grem k vam, gospod zdravnik.“

„Priča, opozoriti vas moram, da govorite resnico. Vi pravite, da imate enega brata, vaša sestra pa trdi, da ima dva!“

*

Sodni izterjevalec pride h gospe Smoli, da bi izterjal davek pri njenem stanovalcu gospodu Korenu. Gospa Smola mu pove, da to ne bo mogoče, češ da je gospod Koren umrl. Nekaj tednov nato se izterjevalec spet vrne. Gospa Smola obupano: „Še zmeraj je mrtev.“

Presleparjen slepar

„Aron, kaj praviš, ali bi bilo varno, če bi tehe sto srebrnih kron zakopal v zemljo?“ je vprašal Izak svojega prijatelja.

„Seveda,“ je odvrnil Aron. „čisto na varnem bodo.“

Ponoči pa se Aron skrivaj vtihotapi na Izakov vrt in ukrade skrite srebrnike. Ko Izak nekaj dni nato koplje po vrtu, hotoč se prepričati, ali je denar še tam, z grozo opazi, da ga ni več. Seveda se mu takoj zasveti, da je srebrnike ukradel Izak in nihče drugi. Zato se nemudoma odpravi k prijatelju in mu reče:

„Veš, Aron, doma imam še dve sto kron — kaj meniš, če bi jih del k prejšnjim, ali bi bili na varnem?“

„I, zakaj bi ne bili na varnem?“ hitro odgovori Aron, in ko se Izak vrne domov (po onih dve sto kron, kakor je Aron mislil), naglo zakoplje ukradenih sto kron nazaj, kjer jih je bil vzela, da ga Izak ne bi izpregledal, in da bo tem zanesljiveje spravil k njim še drugih dve sto kron. Toda Izak je premeten ko lisica. Šel je po tistih sto kron, ki jih je bil Aron nazaj zakopal, in se namuznil: „Mene ne boš, slepar!“

Majhna zamenjava

Lipe in Pepe se srečata v kavarni.

„Danes sem bral,“ pravi Lipe, „da so hollywoodski veščaki za žensko lepoto dognali mere za idealno žensko nogo. Takale mora biti: obseg gležnja 22 centimetrov, kolena 34 centimetrov; dolžina noge od kolena do gležnjeve 45 centimetrov.“

„Imenitno,“ vzklikne Pepe, „tako stečem domov, da izmerim nogo svoji stari. Počakaj me tu, čez pol ure bom nazaj.“

Ni še minulo pol ure, že plane Pepe ves upehan in z žarečim obrazom v kavarno.

„Sijajno, Lipe! Tvoje mere se ujemajo na centimeter!“

„Ni mogoče!“

„Celo na milimeter! Poslušaj: gleženj 34 centimetrov, koleno 45 centimetrov, dolžina noge pa 22 centimetrov!“

Nezgoda

Uradnik: „Gospod šef, prosil bi vas za povišanje plače — včeraj sem se oženil.“

Ravnatelj: „Za nezgode zunaj tovarne ne odgovarjamo!“

Verižniška

„Iz Benetk prihajate, gospa? Potem ste pa gotovo videli tudi doževo palačo in leve na trgu Sv. Marka?“

„Seveda sem jih videla,“ odgovori v vojni obogatela „milostljiva“. „Ravno so jih krmili!“

Nevarnost nevihte

„V nevihti nikdar ne stopite pod kako drevo. Meni se je pri taki priliki zgodila velika nesreča.“

„Ali je mar tresčilo?“

„Ne — samo neka gospodična je pribežala pod isto drevo. In danes je moja žena.“

*

Iskra ima rad besedne igre. Zadnjič je sedel v restavraciji in godrnjal. „Naročil sem tetelino, pa mi to govedo prinese svinjino.“

Tek na sto metrov

„Papa, zakaj pa tisti mož ne strelja rajši s topom? Saj bi jih potem lahko bolj prestrašil!“

Doma, v družini

Ženske obrvi

Nicesar ne sovražijo ženske bolj od monotonosti. Vedno isčejo česa novega, posebno, če jim gre za lepoto, saj je lepota njih največja skrb. Vedno in vedno morajo kaj pocenjati za njo, graditi in spet porušiti. Od tistega, kar jim je dala mati narava, navadno ne ostane potem niti sledu več — vse je treba izpremeniti in obnoviti!

Kaki dve leti sem so se ženske lotile obrvi. Ni jim všeč, da jim preobno rastejo — temu so seveda vzrok iste lepote, ki ustvarjajo modo v Hollywoodu. Nekega lepega dne se je spomnil filmski režiser, da bi duo prav in pošteno, če bi obrvi izginile, čes da niso togotenične, to je, da se jih film ne prime. In seveda so pokorno vse ženske sedle k zrcalu, si poruvale obrvi, potem pa potegnile po njih z drobnim čopičem — in stvar je bila rešena! Tako niso počete samo prve med prvimi, tako so ravnale tudi zadnje med zadnjimi. Vse povprek so si pobrile in poruvale obrvi.

In za njimi so prišle dame iz tako imenovane boljše družbe, potem meščanske gospe, prodajalke in uradnice ter strojepiske — vse so si bile edine v tem, da nad očmi ni treba dlake.

Možje niso imeli poguma, da bi ugovarjali, ko so zagledali svoje žene in sestre tako čudno izpremenjene. Saj bi se pa tudi ne bile dale pregovoriti. Sedele in poskušale so po cele ure pred ogledalom in se prepričevale, da so zdaj, ko je črta z ogljem nadomestila prirodni obrvni obok, še dražestnejše in mikavnejše kakor prej. Ena je ugotovila, da je zdaj njen obraz bolj otroško zal, druga se je zagledala v svoje nove obrvi, ki so jo baje spominjale na Japonko, tretja je odkrila kateri novi čar. Kozmetični saloni so ustvarili celo vrsto tipov, ki so se naglo razširili, in posledica tega je bila, da so postale vse ženske strašno podobne druga drugi, kakor jajce jajcu — postale so vsakdanje.

Zdaj se je ta moda malo unesla. Kaže, da so se ženske nekoliko naveličale ogljenih obrvi. Toda prirodne obrvi še vedno ne smejo tako rasti, kakor jim je mati naroda dala. Vendar so si, hvala Bogu, počasi vsaj spet priborile pravico do obstoja: zdaj jih ne pulijo več tako kakor prej, zdaj jih gladijo in namažejo, da se svetijo.

Pred leti so se posebno Slovanke ponašale s svojimi ozkimi obrvmi, ki so se proti nosu združile. To je veljalo za znamenje velike strastnosti. Katera Rusinja si ne bi bila želela, da bi jo moški imeli hkrati za angela in za hudiča?

Polagoma se vračamo spet k pameti in zmernosti. Po revoluciji prihaja reakcija.

(„Prager Tagblatt“).

Okus kave in voda

Okus kave ni odvisen samo od nje kakovosti in od načina priprave, nego v prvi vrsti bi lahko rekli, tudi od vode, v kateri se kava skuha. Drugače si ne bi mogli razložiti, da imajo n. pr. svetovnoznanokavo ravno na Dunaju in ne n. pr. v Ljubljani, kjer je voda mogoče še celo boljša kakor na Dunaju. Zdravnik dr. Freitag je celo mnenja, da je vsaka vrsta kave primerna le za določeno vodo, če naj bo kava res okusna.

Nekatere soli, raztopljene v vodi, podeljujejo kavi slab okus. Kuhinjska sol in natrijev sulfat sta baje precej nedolžna ali pa celo zboljšata okus kave; apnene in magnezijeve soli pa jo poslabšajo. Taka „trda“ voda, ki tudi za pranje ni posebno dobra, je dostikrat edini vzrok, da kava ne tekne. Prav tako poslabšajo okus kave železove in manganove soli.

Če torej na noben način ne moreš napraviti okusne kave tudi z najboljšo vrsto, daj preiskati vodo, da doženeš, katere izredne sestavine so v njej. Dr. Freitag pravi, da za kavo ni primerna voda, ki delj časa stoji v svinčenem vodovodu; taka voda se navzame neprijetnega kovinskega okusa, čeprav se v njej raztopljene količine svinca komaj zaznajo — in ta kovinski okus se potem prenese tudi na kavo.

Jajčni konjak

Potrebščine: 4 rumenjaki, 30 dkg sladkorja, 5 osmink litra mleka, 1 do 2 zavojčka Dr. Oetker-jevega vanilinovega sladkorja, četrt litra najfinejšega alkohola.

Priprava: Rumenjaki se s sladkorjem dobro premešajo. Mleko se kuha 10 minut in nato se mu doda vanilinov sladkor. Ko se je ohladilo, se mešajo rumenjaki in mleko med počasnim prilivanjem alkohola. Hrani se v dobro zadelani steklenici, ki jo je treba pred porabo konjaka stresiti.

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglajajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben. „Znamka Oetker“ lamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega učela so

Dr. Oetker-jev peclini prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd.
tako močno razširjeni.

Leino se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipeanja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe prístni Dr. Oetker-jevi izdelki, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartlje, torte in pecivo, jajčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša 1/2 zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 jajčni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna piščica.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbiro izvrstnih predpisov za pravo enostavnih, boljših, finih in cajfinejših močnatih jedi, šartljev, peciva, torti, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo kospodinj — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker le, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začinicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.

Urejuje Boris Rihteršič

Trader Horn je umrl

Napisal W. S. Van Dyke

Dva in osemdeset let je imel Trader Horn in najlepše, kar lahko o njem rečemo, je to: nikdar se ni postaral.

Ker je šel v svet s štirinajstimi leti, da bi doživel Afriko, ki jo drugi le presanjajo, je ostal mlad.

Nikdar ni čital knjig. Ker pa je doživel več in bolj čudovite reči, kakor bi jih mogel kdo drugi spesniti, je povedal najlepšo knjigo, ki je kdaj pogledala svet.

Le slučaj je, da jo je povedal nekemu, ki jo je zanj prenesel na papir, in spet je bil le slučaj, da so to knjigo filmali in da je tako zvedel svet o prečudnih, čudovitih poteh starega krošnjarja.

Za sol in pisano drobnjavo je menjal slonovo kost, s kanibali se je pobratil in živel pri njih. Vedel je, z a k a j so divjaki boljši ljudje, medtem ko mi vemo samo to, da so boljši ljudje. Živel je z živalmi Afrike in če lahko rečemo, da je bil njihov prijatelj, nam to priča dobrota njegovih oči. Nevarni pragozdovi so bili njegov dom. Ker je poznal njihove nevarnosti, se je znal pred njimi varovati in tako je odkril vse čudeže in lepote dežele, ki ostane skoraj vsakomur med nami v svoji resničnosti in bistvu zaprta.

Nikdar ni imel dosti ljudi okrog sebe, kadar je šel: samo nekaj tovarišev in nekaj prijateljskih zamorcev ga je spremljalo na njegovih nevarnih poteh. Toda vedel je več o ljudeh kakor mi. Pesnil je resnico, kajti „poezija“ je bila zanj samo „ostanek praznoverja“.

Pamet je družil z dobroto.

Spoznanje, da je delal iz svoje pameti in svoje dobrote, je njegova globina in modrost.

„Priroda ne pozna usmiljenja,“ je nekdo drugi zapisal zanj. „Če človeka prežene od lastnega ognjišča, mora tako biti“. Videl sem premaganega starega poglavarja, ki je jokal kakor otrok. Ne zaradi ran — zaradi ubitega srca. Predobro je vedel, da se priroda ne popravi in ne poboljša. Nobeno čukanje po časopisju ne pomaga. Nobena diplomacija. Samo veliki „KONEC“ vidimo zapisan počez čez sonce.

Priroda ne pozna usmiljenja.

Trader Horn je moral umreti.

Novi govoreči film Marlene Dietrich

Znani nemški režiser Josef von Sternberg je napravil tretji film Marlene Dietrich „X — 27“. Ta go-

voreči film nam je vsebinsko dosti bližji, kakor ostali, ker se godi na Dunaju in na rusko-poljski meji za svetovne vojne. Marlena Dietrich igra v njem avstrijsko vohunko, njen partner Victor McLaglen pa ruskega častnika. Film „X — 27“ je napravljen po podatkih iz tajnih arhivov, ki so jih našli na Dunaju in odkriva mnoge neznane strani vojnega življenja. Po koncepciji je originalen in umetniška igra Marlene Dietrich in Victorja McLaglena, kakor tudi režija Josefa von Sternberga so ga napravili za enega najboljših filmov nove sezone. Marlene Dietrich vidimo v vlogi ženske, ki iz počestnice postane vohunka, dokler ljubezen v njej ne premaga občutkov do dolžnosti. Predvsem je spet ženska. Victor McLaglen ji je dostojen partner v vlogi častnika, ki je vedno častnik in ki celo premaga ljubezen do ženske, ko vidi v njej sovražnico svoje domovine, Rusije. V Ameriki so zaradi tega filma napisali cele knjige o Marleni Dietrich, čeprav je Nemka.

„Strastni poljub“

To je eden najlepših Foxovih filmov zadnjega časa. Nekaj slik iz njega smo že prinesli. Danes prinašamo še vsebino:

V romantičnih gorah živi narodni junak, mladi in lepi José Savedra, ki ga kmetje obožujejo, nasilni upravitelj dežele pa smrtno sovraži. Za njim je razpisana tiralica z veliko nagrado, toda José se zaradi tega ne skriva. Celó tako predrzn je, da pride večkrat v mesto, kjer vlada njegov sovražnik.

Zaljublil se je v plesalko Rosario, ki jo ljubi tudi upravitelj dežele Don Estrada. Toda plesalka oba sovraži. José se preobleče v natakarja in ji ukrade poljub. Don Estrada jo hoče ugrabiti, toda José jo reši in odvede v svoje taborišče v gorah. Nenadoma ga napadejo vojaki, toda umakne se jim in tudi ona uide. Tedaj pa si Don Estrada izmisli peklensko zvijačo. Ponaredi pismo, kjer Rosaria kliče Joséa k

sebi. Medtem ko zaljubljeni hajduk poje pod oknom ljubavno pesem, se prikradejo od vseh strani Estradovi vojaki. Zvežejo ga in ga vržejo v ječo.

Tedaj pa se v duši plesalke zgodi velik preobrat. Zaljubila se je v ponosnega junaka. Da ga reši, hlini ljubezen do upravitelja. Nekega dne ga pregovori, da jo pusti v ječo, kjer zdihuje ujeti hajduk. Vrne mu poljub, ki ji ga je bil ukradel, in mu da skrivaj revolver.

José zbeži iz zapora in ko hoče Estrada za njim, pride guverner, ki je med tem zvedel o vseh lopovščinah upravitelja, in Estrado zadene ista kazen, ki jo je namenil hajduku.

Poletno božanstvo Hollywooda

Vsi prebivalci Hollywooda, brez ozira na to, kakšne vere so, se poleti klanjajo samo enemu Bogu: solncu. Kadar je konec zimskih viharjev in se začne beli pesek na morskih obalah kopati v solncu, hiti ves Hollywood na obalo, da tam užije narodo pod svobodnim nebom. Prebivalci Hollywooda imajo radi sonce, in solčno nebo Kalifornije se jim za to oboževanje bogato oddoljuje.

Sport na svežem zraku je tam neomejeni vladar. Poleti in pozimi se čuje samo o jezenju, plavanju, tenisu in golfu. Igrišča so polna od ranega jutra do kasnega večera, življenje na obali pa se začne že takrat, ko po drugih mestih ljudje še spé.

V sobotah in nedeljah ni nobenega zvezdnika doma. Ni čuda, komaj uro od mesta so kopališča. In meliška meja je blizu — tam ni prohibicije. Tiste dni tam kar mr-goli oboževalcev dobre pijače.

Največ filmskih zvezdnikov ima svoje jahte ali vsaj motorne čolne in morje je v sobotah in nedeljah napolnjeno z njimi kakor daleč seže oko. Noč od sobote na nedeljo je na širokih sipinah okoli Catalina-Islanda, kjer je največje kopališče ena sama veselica, polna luči, petja, gramofonskih pesmi, veselih glasov in smeha. Kakor vsakdo, tako tudi hollywoodski zvezdniki uživajo nebrzdano in neumerjeno poletne radosti.

FILMSKI DROBIZ

Režiser nemškega govorečega filma „Okovi“, dr. Paul Fejos, je znan kemik. Poleg svoje delovne sobe si je napravil majhen laboratorij, kjer časih dela kemične pozikuse. Preden je postal režiser, je bil v Rockefellerjevem bakteriološkem inštitutu. Po velikem uspehu v „Okovih“ ga je Metro angažiral za več filmov.

Pravo ime Lye Mare je Lissi Gudovič. Zdaj je v Ameriki. Njen mož je režiser Zelnik.

EDWINA BOOTH "TRADER HORN".

Elizabeta Bergner je rojena 17. aprila 1903 na Dunaju. Njeni najbolj znani filmi so: „Ljubezen“, „Gospodična Elza“, „Florentinski goslač“, „Donna Juana“ in govoreči film „Arijana“. Pri filmu je že od leta 1924.

Po šestih mesecih napornega dela za film „Gore v plamenu“, ki se godi v Dolomitih za svetovne vojne, se je Louis Trenker, ki igra glavno vlogo, vrnil v Berlin, kjer bodo napravili ostali del filma v ateljejih.

Max Adalbert je angažiran pri Ufi za glavno vlogo v filmu, ki so mu začasno dali naslov „V vodi in na suhem“. V njem igra občinskega slugo v majhnem morskem kopališču.

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kako se imenuje žena Nilsa Asthra?
2. Kako se imenuje najnovejši film Harryja Piela?
3. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Bombe na Monte Carlo“?
4. Katera igralka bo igrala v filmu „Ronny“?
5. Kje je angažirana Dolly Haas?

Kupon 33 film

Elitni Kino Matica

Telefon 2124

Veličanstvo — Ljubezen,

prekrasni ljubavni film. V glavnih vlogah Käthe von Nagy, Franz Lederer, Szöke Szakal in Adele Sandrock.

Gospodična tajnica,

srčkana filmska komedija, ena najlepših zadnje sezone. V glavnih vlogah Renate Müller, Herman Thimig in Felix Bressart.

Rešitve teh vprašanj sprejemamo prvih šest dni po izidu lista. Za nagrade razpisujemo

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ,

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitve vprašanj iz 51. številke so: 1. Lilian Harvey; 2. Vnučinja cesarice Elizabete; 3. Raoul Walsh; 4. Ernest B. Schoedsack; 5. „Henrik IV“. Nagrade dobe:

- 5 slik: Mesar Manica, Ljubljana;
 - 4 slike: Bornik Milka, Maribor;
 - 3 slike: Vrenjak Pavle, Senčur;
 - 2 slike: Podbreznik Erna, Gladno;
- po eno sliko: Pirc Slavka, Podnart; Stirbec Franc, Trbovlje; Smole Anton, Ljubljana; Brezar Erna, Dolsko; Slapar Štefka, Zapuže; Praprotnik Berta, Breg.

Aleksander Kozić

koncesijonirano elektrotehnično podjetje

Ljubljana

Cesta v Rožno dolino 44

Tel. 30-41

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev strokovnjaška. — Cene zmerne.

KLIŠETE

vseh vrst po
fotografskih
ali risbah
izvrsne
najsolidnejše

KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 15

Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

Za
Vaše perilo

le
terpentinovo

Zlatorog